

การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมในการรายงานข่าว

ในการรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชน เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์อาจมีการทำซ้ำงานวรรณกรรม เช่น บทความ ข้อความจากหนังสือ หรืองานศิลปกรรม (เช่น รูปภาพ) หรือมีการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ เช่น ภาพ เสียง หรือ

1. ลักษณะการใช้งานลิขสิทธิ์ในการรายงานข่าว

ในการรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชน เช่น สถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์อาจมีการทำซ้ำงานวรรณกรรม เช่น บทความ ข้อความจากหนังสือ หรืองานศิลปกรรม (เช่น รูปภาพ) หรือมีการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์ เช่น ภาพ เสียง หรือข้อความจากงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดให้การกระทำในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ดังนั้น ผู้รายงานข่าวจะต้องขออนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนเสมอ แต่หากเป็นการรายงานข่าวในสิ่งที่มีลักษณะเป็นเพียงข้อเท็จจริง หรือข่าวสารประจำวันที่ไม่ใช่งานสร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้รายงานข่าวสามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้ได้อย่างเสรีโดยไม่ต้องขออนุญาตผู้ใดก่อน

2. ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 และมาตรา 33 กำหนดให้การรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชน เช่น การเผยแพร่เสียง รูปภาพ หรือข้อความจากงานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น เป็นต้น และการกล่าว คัดลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนจากงานอันมีลิขสิทธิ์ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือกล่าวถึงที่มาของงานลิขสิทธิ์ดังกล่าวด้วยทุกครั้ง

อย่างไรก็ตาม การกระทำดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของการใช้สิทธิที่เป็นธรรม 2 ประการ คือ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

3. เกณฑ์การพิจารณา

เกณฑ์การใช้ลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมในการรายงานข่าว ต้องพิจารณาถึงหลัก 4 ประการ ดังนี้

1) เป็นการรายงานข่าวทางสื่อมวลชนตามปกติ โดยจะต้องมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยอาจดูรายละเอียดการแสดงความรับรู้ในข้อ 5

2) พิจารณาลักษณะของงานลิขสิทธิ์

3) คำนึงถึงปริมาณการใช้งานและสัดส่วนของงาน โดยอาจพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนด
ในข้อ 4

4) มีผลกระทบต่อการตลาดหรือมูลค่าของงานลิขสิทธิ์นั้นหรือไม่

ตัวอย่าง

1) การรายงานข่าวภาพยนตร์เรื่องหนึ่งซึ่งกำลังออกฉายในโรง จะต้องมิภาพไม่เกิน 10% หรือ 3 นาที โดยต้องแสดงการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่ใช่เป็นการเปิดเผยสาระสำคัญของภาพยนตร์จนถึงขนาดที่จะทำให้ผู้ชมไม่มีความจำเป็นต้องไปชมภาพยนตร์เรื่องนั้นอีก ซึ่งอาจมีผลทำให้รายได้ของภาพยนตร์ลดลง

2) การรายงานข่าวงานวรรณกรรมที่ตีพิมพ์วางจำหน่าย สามารถรายงานได้ไม่เกิน 10% หรือ 1000 คำ และใช้ภาพได้ไม่เกิน 5 ภาพ มิฉะนั้นผู้อ่านจะทราบและคาดเดาสาระสำคัญของหนังสือเล่มนั้นได้หมด จนไม่จำเป็นต้องไปซื้อเล่มดังกล่าวมาอ่านอีก

3) การเผยแพร่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำการเสนอรายงานหรือตีพิมพ์วิจารณ์แนะนำ โดยมีการรับรู้ผลงานความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในปริมาณพอสมควร ถือว่าเป็นการใช้งานที่เป็นธรรม

4. ปริมาณการใช้งานลิขสิทธิ์

1) ภาพเคลื่อนไหว

- ทำซ้ำและหรือเผยแพร่ได้ไม่เกิน 10% หรือ 3 นาที ของแต่ละเรื่อง (แล้วแต่ว่าจำนวนได้น้อยกว่ากัน)

2) ดนตรีกรรม และมิวสิควิดีโอ

- สามารถทำซ้ำและหรือในสำเนางานได้ไม่เกิน 10% แต่ต้องไม่มากกว่า 30 วินาทีของแต่ละงานและจะดัดแปลงทำนองหรือส่วนอันเป็นสาระสำคัญไม่ได้

3) รูปภาพและภาพถ่าย

- ใช้ได้ไม่เกิน 5 ภาพ ต่อผู้สร้างสรรค์ 1 ราย หากเป็นการใช้ภาพจากงานวารสารหรือสิ่งพิมพ์ สามารถใช้ได้ไม่เกิน 10% หรือ 15 ภาพ ของจำนวนภาพทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารหรือสิ่งพิมพ์นั้น (แล้วแต่ว่าจำนวนได้น้อยกว่ากัน)

4) ข้อความ

- ทำซ้ำและหรือเผยแพร่ได้ไม่เกิน 10% หรือ 1,000 คำ ของแต่ละเรื่องหรือแต่ละบทความ (แล้วแต่ว่าจำนวนได้น้อยกว่ากัน)

5) ข้อมูลจากงานรวบรวมอันมีลิขสิทธิ์

- ไม่เกิน 10% หรือ 2,500 รายการ/ข้อมูล (แล้วแต่ว่าจำนวนใดน้อยกว่ากัน)

5. การรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์

การนำงานลิขสิทธิ์มาใช้ประกอบการรายงานข่าว จะต้องมีการแสดงความรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยต้องแจ้งให้ทราบถึงชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ และ/หรือผู้สร้างสรรค์ ชื่อผลงาน (ถ้ามี) หรือแหล่งที่มา (ถ้ามี) ด้วย

ตัวอย่าง

- ภาพวาด

ชื่อภาพ.....ผู้สร้างสรรค์..... จากหนังสือ.....

- ภาพยนตร์

ภาพจากภาพยนตร์เรื่อง.....ผู้สร้าง.....

- ภาพเหตุการณ์

ได้รับการสนับสนุนภาพจาก.....

Courtesy of.....

- ดนตรีกรรม

ชื่อเพลง.....ผู้แต่งคำร้อง/ทำนอง/ผู้เรียบเรียงเสียง

ประสาน.....

- วรรณกรรม

ข้อความจากหนังสือ.....ผู้ประพันธ์.....

- ข้อมูล/ตัวเลข

ข้อมูลจัดทำโดย.....จากหนังสือ.....

- 1) - ทำซ้ำและหรือเผยแพร่ได้ไม่เกิน 10% หรือ 3 นาที ของแต่ละเรื่อง (แล้วแต่ว่าจำนวนใดน้อยกว่ากัน)
- 2) - สามารถทำซ้ำและหรือในสำเนางานได้ไม่เกิน 10% แต่ต้องไม่มากกว่า 30 วินาทีของแต่ละงานและจะดัดแปลงทำนองหรือส่วนอันเป็น

สาระสำคัญไม่ได้ 3) - ใช้ได้ไม่เกิน 5 ภาพ ต่อผู้สร้างสรรค์ 1 ราย หากเป็นการใช้ภาพจากงานวารสารหรือสิ่งพิมพ์ สามารถใช้ได้ไม่เกิน 10% หรือ 15 ภาพ ของจำนวนภาพทั้งหมดที่ปรากฏในวารสารหรือ สิ่งพิมพ์นั้น (แล้วแต่ว่าจำนวนใดน้อยกว่ากัน) 4) - ทำซ้ำและหรือเผยแพร่ได้ไม่เกิน 10% หรือ 1,000 คำ ของแต่ละเรื่องหรือแต่ละบทความ (แล้วแต่ว่าจำนวนใดน้อยกว่ากัน) 5) - ไม่เกิน 10% หรือ 2,500 รายการ/ข้อมูล (แล้วแต่ว่าจำนวนใดน้อยกว่ากัน)

เกณฑ์การใช้ลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรมในการรายงานข่าว ต้องพิจารณาถึงหลัก 4 ประการ ดังนี้ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 และมาตรา 33 กำหนดให้การรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชน เช่น การเผยแพร่เสียง รูปภาพ หรือข้อความจากงานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น เป็นต้น และการกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงานบางตอนจากงานอันมีลิขสิทธิ์ ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือกล่าวถึงที่มาของงานลิขสิทธิ์ดังกล่าวด้วยทุกครั้ง